

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

FLÓFIZETÉSI ÁRA: Félévre — — 6 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelen minden hó
1-én, 10-én és 20-án

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.

A cigány.*

Írta: ...

A legaktuálisabb, legizgatóbb témák egyike napjainkban. Alig mulik el nap, hogy az ország különböző részeiből ne jönne egy-egy távirati jelentés, katonaszökevény kóbor cigánybandák felbukkanásáról, garázdálkodásairól, betöréses lopásairól, gyakran gyilkossággal párosult rablásaikról s az őket üldöző járőrökkel folytatott sokszor véres harczaikról. Most mutatta meg valójában a nomád cigány fogafehérét, amikor a háborús időkben eldurvulva, kitör belőle az ősi vérszomjas ösztön s a mostani időkben sűrűbben kínálkozó alkalmakat felhasználva lop, rabol és ha kell gyilkol, ahol teheti. S hogy mily vakmerő rendszerességgel tudja elkövetni bűncselekményeit, azt lapunk folyó évi 10. és 11. számában megdöbbentő részletességgel olvashatjuk. Aktuális tehát az a sokszor vitatott kérdés, hogy milyen is hát a cigány?

Itt nem beszélek az ugynevezett városi cigányról, akiknek kilenczven százaléka muzsikával keresi meg a kenyerét, divatosan, urak módjára öltözködik, gyermekeit iskoláztatja, jórészt a zeneakadémiát is elvégezve a művészetig viszi a nyirettyü kezelését, olykor tekintélyes vagyona tesz szert s aki ugyan szintén elszedi a pénzünket, de azt szép hegedűszóval cselekszi meg, s aki, ha rájön a barangolási vágy, bekóborolja Európa összes világvárosait, tetemes sarcot tányérozva össze a zenekedvelő közönségtől, aki odakünn mindenütt «monsieur l'artist» «művész úr» nálunk pedig «te more»! Mert ez már kultúrember számba megy s a cigánytermészetet, csak az asszonyaik tartották meg valamennyire az örökös cizvakodás és hazudozás képében.

Ezt a részét rokonainak a nomád cigány lenézi és megveti, aminthogy a városi cigány sem büszkélkedik kóbor rokonságával.

De nem érinti ezen alábbi jellemzés a faluvégén putrikban meg vityillókban letelepedett cigányságot

* *Külforrások:* D. J. B. Weissenbruch, Dr. A. F. Pott, Dr. Miklosich, de Gerando, Schwicker, Liebich, Grellmann, Weislocki és Dr. Gross vonatkozó művei.

sem, mert ez vályogot vet, teknőt váj, üstöt foltoz vasárnap meg a korcsmában huzza a talp alá valót a falusi fiatalságnak s a mi kis lopás a lelkén szárad, azért még megtüri a lakosság s a nyarat azért csavarogja át, hogy megélhetését biztosítsa. Ezt is megveti a nomád cigány, amit ez azzal viszonz, hogy ahol lehet besugja vad rokonát.

Először általánosságban néhány szót róla. A cigány minden kultúrembertől igen élesen elüt, legyen az a kultúrember a legdurvább és legzüllöttebb alak is, s mindaz a fogás stb., amit másokkal szemben sikerrel gyakoroltunk és alkalmaztunk, nem alkalmazható, mihelyt cigányról van szó.

Amennyire elüt a cigány minden másfajta zsványtól, oly csodálatos a hasonlatosság egymás között. Amióta itt él Európában, miben sem változott s ha a legrégebb periratokat olvassuk, úgy érezzük magunkat, mintha a jelenkor cigányairól volna szó.

Daczára annak, hogy az évszázadok folyamán Európa összes országaiban szétszéledtek, testalkat, arcvonások, nyelv, szokások, stb. tekintetében ma is hasonlítanak egymáshoz. Kiváló nyelvtudósok, akik a cigányok életmódjával is foglalkoztak, állítják, hogy a különböző országokban élő cigányok nyelve is ugyanaz. Így például dr. Pott nyelvész azt mondja, hogy «Az összes országok cigányainak nyelvjárása, bármennyire legyen is az idegen szólamokkal tarkítva, alapjában véve egy és ugyanaz.» De Gerando azt mondja, hogy «a francia Pyrenäusok és Magyarország cigányai között semmi különbség nincsen.»

Liebich hozzáteszi, hogy egy hamisítatlan, igazi cigány, typusa a világ összes cigányainak. Ha elolvassuk Borrownak a spanyol cigányokról írt könyvét, mindig azt hisszük, hogy magyar cigányokról van szó, csak az a kis különbség van közöttük, hogy a gesztenyék hazájában a cigány valamivel romantikusabb gondolkozásu.

Ennek a hasonlatosságnak csak látszólag mond ellene az a körülmény, hogy például az egyik megfigyelő el van ragadtatva a cigányarcz és termet arányos szépségétől, míg a másik egyenesen rutnak tartja. Az sem gyengítheti a fenti kijelentést, hogy a francia és a

Hegedüt, harmonikát, tárogatót, és a többi hangszereket általánosan elismert legjobb gyártm. szállít.

MAGYARORSZÁG LEGNAGYOBB HANGSZERGYÁRA

STOWASSER J.

cs. és kir. udvari és hadsereg szállító, a Rákóczi-Tárogató feltalálója, Budapest, II., Lánchíd-utca 5. — Gyára: Öntőház-utca 3. — Régi hangszerek javítása, vétele és becserélése. — Árjegyzék minden hangszerrel külön küldetik.

magyar cigány nehezen érti meg egymást. Ennek az az egyszerű magyarázata, hogy a francia cigány sok francia szót vett fel ősnyelvébe, s a magyar cigány sem mulasztotta el ugyanezt megtenni a magyar nyelvvel, s hogy az évszázadokon át egy és ugyanazon országban való tartózkodás természetesen maga után vonta, hogy amaz a francia mód és hangsúly szerint, emez pedig magyar kiejtéssel beszél. Ha a magyar képes lenne anyanyelvén valamit leírni s a francia cigány értene a betűhöz, mindenesetre kitudná sillabilizálni a magyar testvérirta sorok értelmét, daczára a mindkét részről felvett idegen nyelvszólamoknak.

Legtalálóbban jellemzi őket Wislocki, aki éveken át barangolt nomád cigányokkal oly czélból, hogy őket minden tekintetben alaposan tanulmányozhassa, akiről így joggal feltehető, hogy alapos ismerőjük. «Erkölcsei tulajdonságaik — ugymond — különös keveréke a hiúságnak és az igazi könnyelműségnek, majdnem teljes hiánya a férfias ítéletnek és gondolkodásnak, amelyet a közönséges tudatlanság rendszeráadás: az együgyű ravaszság és furfangosság kísér; emellett tetteikben és magaviseletükben bizonyos lealacsonyító csúszás-mászást mutatnak azzal számítva, hogy másokat ravaszul becsapjanak; soha sincsenek tekintettel az igazságra, hanem a legnagyobb következetességgel és határtalan szemtelenséggel hazudnak soha el nem pirulva; mert hiszen náluk a szemérem érzete teljesen hiányzik. Az egyedüli, ami iránt fogékonyak a verés: az fáj. — Érzelmekben inkább hajlanak a kéjsóvár érzékiség, mint a kegyetlenség és bosszúállás felé.» — Ehhez még hozzátehetjük, hogy Wislocki ezt a leírást az erdélyi — ugynevezett «körtörár» — vándorcigányra alkalmazta, aki pedig erkölcs dolgában fölötte áll összes európai fajrokonainak, s így, ha a valódi cigány típusát akarjuk megtalálni, még mélyebbre kell szállnunk, s a cigánynak leküzdhetetlen tunyaságán, kegyetlenségén és bosszúálló természetén kívül még egy olyan tulajdonságáról kell megemlékeznünk, amely kivétel nélkül minden cigányban hatalmasan ki van fejlődve s ez egyenesen hihetetlen és határtalan gyávasága. A cigánynak ez az alapvonása végtelenül fontos a nyomozó csendőrré s a vizsgálóbíróra egyaránt, mert annak a kérdésnek az elbírálásánál például, hogy egy bizonyos cselekményt cigányok követtek-e el: a cigány és a gyávaság fogalma elválaszthatatlan egymástól. Ezen állítás megczáfolására felhozzák a nagyidai cigányok esetét, akik a monda szerint (amelyet halhatatlan Arany Jánosunk oly gyönyörűen megénekelte), 1557-ben Perényi Ferencznek a Kassa melletti nagyidai várát Puckheim császári generális ellen védelmezték és állítólag vitézül verekedtek. Ezt azonban általánosítani nem igen szabad, mert egyrészt ez az egyetlen történetileg tudott eset,

hogy a cigány vitézül viselkedett volna, (az sem egészen bizonyos), másrészt azt is figyelembe kell venni, hogy várfal és sánczok mögött vitézkedtek s végül az élet iránti szeretet bátorságot öntött beléjük s nem voltak hajlandók a cigányirhát olcsón eladni.

Ép oly kevésbé irányadó az a körülmény, hogy a hadseregbe beosztott cigányok egyike-másika bátor katonának bizonyult. — «A cigánynak» — így ír róluk Sulzer cs. és kir. százados, szintén alapos ismerője ennek a fajnak — hosszú ideig kell katonának, rablónak lennie, amíg az ellenséges golyónak még csak közönséges katonabátorsággal teszi ki mellét, amíg az utas erszényét elszedi, mielőtt biztos leshelyből agyonlőné, vagy védtelenné tenné. Erről úgy Erdélyben, mint Oláhországban ismételtlen meggyőződtem; szemtanuja voltam, amikor egyetlenegy bátor és elhatározott férfi egy félfalu cigányt egy szál bottal megfutamtított s Erdélyben ma is az a mondás járja, hogy «ötven cigányt meg lehet kergetni egy vizes ronggyal.» Különben nem kell Oláhországba mennünk, hogy ilyet lássunk. Nálunk is akárhányszor látjuk, hogy egy szál karddal felfegyverzett rendőr egész falka cigányt terel maga előtt. Dr. Hans Gross volt gráci egyetemi tanár meséli, hogy büntetőbíró korában, nap-nap mellett volt cigányokkal dolga. Egyik napon egy csendőr több mint 30 cigányt kísért be a bíróság székhelyére, akik között huszon felül volt a férfi, akiket lopás gyanúja miatt elfogott. A cigányok kocsival voltak, amelynek lovát a csendőr kantárjánál fogott s így (!) a cigányok menekülését megghusította. Amint később a fogházfelügyelő elmondta, megkérdezte a cigányokat, hogy ennyi ember létükre, hogyan engedték magukat egy szál csendőrtől elfogatni? A legidősebb cigány így felelt: «A csendőr urnak puszkája s abban nyolcz tölténye van.»

Amikor a fogházfelügyelő megjegyezte, hogy ezzel a nyolcz tölténnyel mégsem képes valamennyit agyonlőni, így felelt a dáde: «Valamennyit nem, de nyolczat igen: közülünk pedig senkinek sincs kedve a nyolcz között lenni!»

Épúgy jellemző a cigányra, hogy gyilkosságot csak orvul, alvókkal szemben, biztos leshelyből, méreggel, vagy igen nagy túlerővel mer végrehajtani. Olyan gyilkosságot, amelynél az ő élete is veszélynek lett volna kitéve, alig követett el cigány.

Ezeknek nem mond ellent az a körülmény, hogy gyakran jó kének kerülnek ki közülük. Ez annyiban érdekel bennünket csendőröket, hogy ezáltal be van bizonyítva az is, hogy mily ügyesen tudja kikémlés által a betörést előkészíteni.

Schwicker felemlíti, hogy Wallenstein 1625-ben cigányokat alkalmazott kémkedési célokra igen jó eredménnyel. Zápolya János fejedelem 1602-ben cigány-

Csúz, Rheuma, Köszvény

amely sok ezer hálajrat és orvosi vélemény szerint biztos hatású háziszser. — Eredeti tégely ára háboru idejére 3.30 kor.

Egyedüli készítő: Szenthe Lajos Patrona Hungariæ gyógyszerháza, Budapest, Damjanich-utca 2. szám.

esetén próbálja meg a világhírű erősített **CAPCINE (Paprika)** kenőcsöt

6-os huszárok a figyelő állásban.

nyal juttatott levelet az ostromolt Beszterczébe. 1676-ban Felsőmagyarországon elfogtak egy francia mérnököt és hét cigányt. A mérnök — Pierre Durois — hét cigányával kilencz éven át kóborolt s ezeknek segítségével Németország és Ausztria stratégiailag legfontosabb helyeiről felvételeket csinált a francia király számára.

A cigány azért is alkalmazható jó eredménnyel kémiszolgálatokra, mert pénzsóvársága rákényszeríti s becsvágyában azt hiszi, hogy ezáltal fontos személyiség lett. Azért is jó kém a cigány, mert évszázadokon át a legnehezebb körülmények között, sokszor teljesen ismeretlen helyeken kóborolván, az állatokéval versenyző tájékozódási ösztönre tett szert. Csak el kell képzelni, hogy mit jelent pl. pusztán leírás után ismertetett helyet, amelyben a karaván lopni akar, felkeresni, a legrövidebb és legbiztosabb utat megtalálni, szétoszolni és újból egymásra akadni, a lopott holmival egy másik, époly biztos uton visszatérni, szétugratás után egymásra találni, s mindezt térkép, iránytű, olvasni tudás és a lakosság megkérdezése nélkül. S ezt a cigánykaraván nap-nap után játszva megteszi.

Egy tiszt mesélte az alábbi jellemző adatot a cigány bámulatosan kifejtett tájékozódó képességéről. «1878-ban a bosniai hadjáratban, röviddel Sarajevo elfoglalása előtt helyre kellett állítani az összeköttetést a keletről menetelő oldalcsapat és a Bosna mentén délről menetelő főcsapatok között. Sötét éjszaka, két óra körül megjelent előőrseinknél két huszár s a legfőbb parancsnokhoz való bocsáttatásukat kérték. A két huszár csak az irányt kapta, amelyben lovagolnia kellett és azt az utasítást, hogy osztrák-magyar előőrsekre találjanak, amelyek Philipovics tábornokhoz kalauzolják. A két huszár (egy tizedes és egy közhuszár) estefelé utnak indult, a legnehezebb s amellet a törökök által megszállt terepen jött, két folyón kellett átusztatnia s amellet hihetetlen rövid idő alatt tette meg az utat. Megkérdeztem a tizedest, hogy miképen sikerült neki ebben az országban, amelyben sohasem járt ily pompásan eligazodni, amire azt a jellemző választ kaptam. «Én nem tudtam volna; de a társam, az cigány.» Csak most lettem figyelmes a másik lovasra, akinek akasztófa pofája, amennyire azt a táboritűz pislá fényénél kivehettem a hamisítatlan cigány-typust képviselte s a kit ebben a pillanatban félig elszitt szivarom erősebben érdekelt, mint az egész hadjárat. Amint később megtudtam, a két huszár sikerrel tette meg visszafelé is az utat.»

Ha valaki meg akarja tudni, hogy mikép is talál mindenüvé a cigány, az kérdezze meg társát, a vándor-madarat, hogy mikép talál vissza sok ezer kilométerre fekvő hazájába?

Ezt az előttünk megfoghatatlan tájékozódó képességét a cigánynak sohasem szabad szem elöl tévesztenünk annak a kérdésnek az elbírálásánál, hogy bizonyos cselekményt cigányok követték-e el, vagy mások? Majdnem azt mondhatnók, hogy a cigánynak «minden» lehetséges, ha a «minden» fogalmát úgy határozzuk meg: «ami a végsőig fokozott ravaszsággal, ügyességgel, elevenséggel, furfanggal kivihető.»

A cigány saját természetes lényének és annak a létnek az eredménye, amelyet évszázadokon át folytatt; az élelmezés, a lakás, az elemekkel való küzdelem és a duvadak módjára való üldöztetés, olyan lénynek alakította, aki bizonyos irányban semmire, más irányban pedig mindenre képes. Amióta a cigány Európában szerepel, minden gondolata és törekvése abban csucsozott ki: szabadon és korlátlanul oda vándorolni, ahová neki jól esik; nem akar senki fölött uralkodni, de ő sem akarja azt tenni, amit más neki parancsol; legnagyobb, legfőbb boldogságát abban leli, ha kedvére lustálkodhatik, (ebben egyébként vetélytársa az olasz lazzaroni, akinek szintén a dolce far niente, — az édes semmittevés — a legfőbb boldogsága) ennek természetes folyománya azután az, hogy miután nem dolgozott semmit, nincs is semmije s a megélhetéséhez szükséges tárgyakat attól veszi el, akinél azt megtalálja. Becsület, tisztesség, haza, állam, népének multja és jövője, szóval olyan fogalmak, amelyeket minden kulturnép a legmagasabb fokig ápol s amelyeket nagybecsül, mind-ezek a cigánynál teljesen ismeretlen fogalmak; ezeket nála a mérhetetlen lustaság, állatias éhség, érzékiség és egy kevés hiúság pótolják. Egyéb mozgató rugókat nem ismer és csak természetes, hogy ezen összetételek eredménye nem lehet más, mint a más vagyonán való élőködés annak jogtalan elsajátítása által.

Végül, ha számításba vesszük, hogy a kulturembernél nem tehetségtelenebb cigány azon hosszú évszázadokon át, amig amaz összes erejét és tehetségét magasabb célok elérésére használta fel, ösidők óta minden tehetségét és tudását annak a célnak az elérésében merítette ki, hogy miként lehet megélni más emberek költségére: mindenesetre megértjük, hogy e téren oly teljesítményeket mutatnak, amelyek más halandó előtt mint lehetetlenségek szerepelnek. (Folyt. köv.)

ÁLTALÁNOS ISMERETEK.

II. Sándor czár és a vessző.

Köztudomásu, hogy Oroszországban óriási a korrupció, a minthogy az is általánosan ismert dolog, hogy a korrupció polypkarjai egészen közvetlenül a czár kör-

HEGEDŰ

remek felszereléssel
10-12-15-20 korona

a legjobb minőségben az egész országban elismert elsőrangú magyar hangszertelepen

Reményi Mihály-nál szerezhető be Budapesten, Király-utca 58. sz.

Minden hangszerről külön árjegységek körendő.

HARMONIKA

10-12-15-20 korona
finomabb 2 soros 30-40-50 kor.

GRAMOPHON

40-50-60-70 korona
legfin. azéll óraműszerkezettel

A 7-es honvédhuszárok gépjegyver-osztaga ez állásokban.

nyezetéig merészkednek, sőt itt még bujábban tényé-
szik, mint egyebütt, mert ott a hatalom árnyékában
szinte biztosabban érzi magát és nagyobb hatással és
sikerrel operálhat. Eleven példa erre egy a korábbi
évek történetéből nemrégiben napvilágra jött história,
a mit csak a legnagyobb kételylyel kellene fogadni, ha
véletlenül nem a legjobb és legmegbízhatóbb forrás-
ból származott és került volna napfényre.

Báró Kobylkov, néhai II. Sándor csár egyik legkedvel-
tebb kamarása és bizalmasa, örökölte meg memoirjai-
ban a dolgot s így kétség se férhet a história igazságá-
hoz. A 70-es években, röviddel az orosz-török háború
kitörése előtt, történt, hogy Pétervárott egy nagy pénz-
hamisító bandát lepleztek le és tettek ártalmatlanná.

A pompásan megszerzett és az egész czári birodal-
mat behálózott banda központjában pedig mint főor-
ganizátor — az a Nelidov tábornok szerepelt, a kinek
európai híré neve volt s a ki a Krim-háborúban dicső-
ségesen verekedett és többszörös kitüntetéshez jutott.
Mikor mindez rábizonyult a tábornokra, a csár kedvelt
tábornokát kilökte udvarából s a bíróság kezére adta,
a mely a lefolytatott tárgyalás után őt polgári jogai
elvesztésére és Szibériába való deportálásra ítélte. A
tábornok felesége minden követ megmozgatott hogy
urát megmentse; ám a csár hajthatatlan maradt s azt
mondta, hogy bár Nelidov egyik legkedvesebb embere
volt, mégis a történetek után szabad folyást kell enged-
nie a törvénynek már csak azért is, hogy példát sta-
tuáljon a jövőre, nehogy közvetlen környezetéből
esetleg mások is megfélemedjenek a becsületről és a
tisztességről és nehogy a közönség a czárt, mint a
törvény legfőbb örét, részrehajlással vádolhassa. Ekkor
a tábornokné barátaitól azt a tanácsot kapta, hogy
segélyért forduljon a csár kabinetirodai titkárához, az
éppoly ravasz, mint pénzsóvár Abramovitzhoz.

A tábornokné sietve megfogadta a jó tanácsot és
Abramovitz meg is ígérte, sőt szavát adta, hogy Neli-
dov tábornokot megszabadítja — százezer rubel honorá-
riumért. A tábornokné a pénzt deponálta az egyik
pétervári bankban, a mire ő maga diktált le egy ke-
gyelmi kérvényt a tábornoknénak, a mit azután sietve
terjesztett be a csár elé, a ki a kérvényt magánál tar-
totta s némi töprengés után széljegyzettel látta el elin-
tézésül. A csár nehéz harcot vívott a lelkiismeretével,
mikor egyik régi és kedvelt hűve és hős katonája sorsá-
ról kellett véglegesen határoznia, de végre is a köte-
lesség győzött személyes érzelmei fölött és a tábornok
sorsáról kedvezőtlenül döntött, odairván a kérvényre:
«szabadlábra helyezni nem kell Szibériába deportálni.»

Abramovitz, mikor a csár jegyzetét meglátta, eleinte
kétségbe volt esve, de utóbb mégis megtalálta a nyit-

ját, hogy adott szavát állhassa s a tábornok megmen-
tésével a kikötött százezer rubelt bezsebelhesse. Evég-
ből egy kis hamisítással élt s a czári széljegyzet máso-
dik szava után egy markáns vesszőt irt be, a mikor is
a czári elhatározás ilyenformán szólt: «szabadlábra he-
lyezni, nem kell Szibériába deportálni.»

A csár parancsa szent; Nelidovot nyomban szabad-
lábra helyezték, a ki azután már másnap jelentkezett
kihallgatásra a czárnál, hogy a kegyelmet megköszönje.
Mikor pedig a csár elé került, az uralkodó szörnyen el-
ámult, egy ideig szólni se tudott a meglepetéstől, majd
felkiáltott, hogy itt tévedés és hamisítás történt. És
nyomban maga elé rendelte a titkárt, hogy felelősségre
vonja. Abramovitz el volt a dologra készülve s a leg-
nagyobb nyugalommal járult a csár elé, a kinek elébe
terjesztvén a széljegyzettel ellátott kegyelmi kérvényt,
előadta, hogy ő — mert a csár nyilván tévedésből
hagyta ki — bátorságot vett arra, hogy bejavítsa a
jegyzetbe a véletlenül kimaradt vesszőt.

Az első pillanatban a csár dühöngött, majd rövidesen
megnyugodott és szinte gyermekesen örült kedvenc
tábornoka megmentésének, úgy hogy Abramovitzra se
haragudott meg és nem is tett neki szemrehányást.
De hogy a csár mégis sejtette, hogy titkára nem ön-
zetlenül és nem becsületes jószándékból cselekedte meg,
a mit tett, az kiviláglik abból, hogy az audiencia után
Abramovitzot a csár alaposan lehordta, majd gúnyos
mosolylyal azt kérdezte tőle, hogy mibe kerül nála egy
vessző. Ezuttal tehát a csár Nelidovért egyszer elnézte
Abramovitz turpisságát, de a jövőre szigorúan eltiltott
minden czári kéziratban való korrekturát, odatevén e
tilalom mellé azt a hangsúlyozott fenyegetést, hogy
ismétlődés esetén Abramovitz kerül — és pedig ment-
hetetlenül — Szibériába.

KÉPEINKHEZ.

Honvédhuszárok 1500 méter magasban.

A költő erősen állítja, hogy: «... a huszár ha elesik,
lőháton száll a hetedig menyországba!»! Azok a hon-
védhuszárok azonban, a kiket a jelen számunkban
közölt képeken láthat az olvasó, valamiként a látbatat-
lanul, de bizonyára a közelben tartózkodható társaik
is nem azért mentek fel már most abba az 1500 m.
magasságba, mintha a menyországba vezető hosszú utat
akarnák ekként már jó előre megrövidíteni, hanem bi-
zonyosan azért, mert ott valahol, talán éppen annak a
bizonyos 1500 m. magas hegynék a tulsó oldalán,
ellenség fészkelte be magát és ezt iparkodnak onnan
kiüzni, vagy legalább is fékentartani.

Szántó Lajos gépfőraktára Szegeden

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆ Zsótér-bérház, Városháza mellett. (Rákóczi lovas szobrával szemben.) ◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Csendőrségi fegyvergyári ikerékpárok. Csendőrségi diszvarrógépek. Világhírű tűnélküli pathéfonok. Világhírű tús
igramofonok. Lemez újdonságok, ikerékpár felszerelési cikkek, gummik, villamos zseblámpák és elemek főraktárosa.

Csekély havi törlesztés! • Képes főárjegyzékem díjtalan! • Csendőrségi Urak legkedveltebb bevásárlási helye.

Drótkötélpálya a 6-os huszároknál.

Nem új dolog ez a huszárok előtt. Hiszen eltekintve attól, hogy mostani ellenségeink mindegyike ilyen magas hegységekkel borított területeken áll velünk szemben, a huszárok őse, a vitéz Hány János, valamikor a 30 éves háborúban, néha-néha szintén ilyen magasságokban kergette a burkust meg a francziát. S bár még akkor nem volt a huszárnak egyebe, csak egy szál kardja, meg a kovás pisztolya, mégis győzött. Még jobban győzhetnek és győznek is a mostani huszáraink, mert a mint a képeken látható és az alattuk levő magyarázó szövegből kivehető, a technika különféle productumai: drótkötélpálya és gépfegyverek állanak rendelkezésükre.

Szükség van arra mind a kettőre ott a magasban. Előbbi azért kell, hogy a járhatatlan, mély szakadékokkal elválasztott hegycsucokat egymással összekösse, embernek, lónak a rajtok való közlekedést megkönnyítse, élelmiszerek és municzió pótlását lehetővé tegye és meggyorsítsa. Bizony sok helyen úgy van az, hogy a huszár meg a lova a drótkötélpálya szállító kocsijában repül feljebb és feljebb a menyország felé, az örök hó és jég birodalmába. Hogy pedig az ottani feladatoknak megoldását és sikerét biztosíthassák, gépfegyvereket visznek magokkal és ezek haláltosztó pergőtüzével ritkítják meg az esetleg erőszakoskodó ellenség egymástkövető sorait.

HIREK.

Adományok. Legutóbb a következő adományok folytak be hozzánk; a vak katonák javára: Gál József érsekújvári őrsbeli őrmestertől 188 korona 35 fillér, Végh József őrmestertől 11 korona 80 fillér és a bártfai esendőrörstől 22 korona; a katonai özvegyek és árvák javára: Balácsi Lajos 2. oszt. őrmester gyűjtésének eredményeként, 81 korona. Az adományokat rendeltési helyeikre juttattuk.

Gyűjtés. A m. kir. honvédelmi miniszterium Hadsegélyző Hivatala arról értesíti lapunkat, hogy a cs. és kir. 12. hadtest tábori csendőr osztaga, Sebesta Ottokár őrnagy parancsnoksága alatt, az elesett katonák özvegyei és árvái javára, a hadsegélyző hivatal 5322. számú gyűjtőperselyébe 131 korona 59 fillért gyűjtött.

Egy járőr leveretése. Oláh József 2. oszt. őrmester és Demeter István népfölkelőből állott nagyzeréni őrsbeli járőr április hó 5-én a gyulai országúton, az Ősi major közelében egy szekérre bukkant, melyen katonaruhába öltözött kőborczigányok ültek. A járőr a négy férfit igazolásra szólította fel, de mert magukat igazolni nem tudták, Oláh 2. oszt. őrmester akként intézkedett, hogy a négy cigány a kocsis első ülésén foglaljon helyet, míg a járőr a kocsis hátsó ülésére ült. S megparancsolta a cigányoknak, hogy az Ősi majorba hajtsanak, hogy ott magukat igazolhassák. Alig tettek fél kilométernyi utat, az egyik cigány azon ürügy alatt, hogy rossz az ülés és azt megigazitja, felkelt,

hátrafelé fordult és egy gyors mozdulattal a járőrre vetette magát, mire mind a négyen a járőrrel dulakodásba kezdtek. Oláh őrmester kardját sikerült a cigányoknak hatalmukba keríteniök, a melylyel azután a járőr mindkét tagját összevagdalták. Midőn már úgy az őrmester, mint a népfölkelő összeesett, a járőr szolgálati fegyverével Demeter népfölkelőt hasba lötték, a ki azonnal meghalt, míg Oláh őrmestert a bal lábszárán és jobb kézcsuklóján meglőtték és rajta súlyos sebeket ejtettek. Demeter népfölkelő hullája a nagyzeréni hullaházba, a súlyosan sebesült Oláh 2. oszt. őrmester pedig a gyulai kórházba szállítottatott. A menekülésben levő tettesek kézrekerítésére Takácsy Dezső főhadnagy parancsnoksága alatt 40 főnyi legénység a helyszínére kirendeltetett.

KÜLÖNFÉLÉK.

Meddig tart el a szén? A világ széntermelése az utolsó negyven év alatt megnégyszereződött: negyedmiliárd tonnáról egymilliárd tonna fölé emelkedett. Ebben a termelésben az U. S. A. (Éjszakamerikai Egyesült-Államok) annak negyven százalékát produkálja, míg Angliára 20 százalék és Németországra 20 százalék esik. Míg a hetvenes években Anglia széntermelése képezte a felét az egész produkeciónak, addig 1916-ban már csak egynegyedét termeli az egész világnak. A nyolczvanas évek elejétől kezdve a széntermelésben az egyes államok a következő erőfeszítéseket tudták produkálni 1910-ig: Anglia 150 millió tonnáról 268 millióra, Franciaország 20 millióról 38 millióra, Németország 53-ról 222-re, Magyarország 2-ről 9-re, Ausztria 14-ről 38-ra, Oroszország 3-ről 24-re és az U. S. A. 64-ről 450-re emelték termelésüket. A legnagyobb szénfogyasztó nagyiparos államok közül az 1886—90. és 1901—05. évek átlaga között az U. S. A. fogyasztása csaknem megháromszorozódott, Angliáé csak egynegyedével emelkedett, míg a német fogyasztás kétszeresére növekedett.

A «tank». Az ántánt-ujságok tudósítói hónapok óta azon fáradoznak, hogy az angolok pánczélos gépkocsijait, az ugynevezett tankokat a katonák valóságos rémének tüntessék fel. Bullecourt és Queant között sikerült egy ilyen tank legénységéből két embert elfognunk. A tank-osztag rendszerint tizenkét pánczélos kocsiból áll és ezek a kocsik egy vonalban hetvenkilencven méter távolságban egymástól, haladnak előre. A kocsik nem egyformák és az ellenség «him» és «női» tankokat különböztet meg. Az ugynevezett hímek két hatfontos ágyúval és öt Lewis-gépfegyverrel vannak fölfegyverkezve, míg a nők csak öt Lewis-gépfegyvert hordoznak. A pánczélos kocsik személyzete rendszerint egy tisztből, kormányosból és hat emberből áll. A vastag pánczélat nagyon különböző. A foglyok elmondták, hogy a kormányosok legfőbb gondja arra irányul, hogy az ellenséges tüzéség tüze ne érhesse a harci szekerek oldalát,

mert ez a legérzékenyebb része az egész alkotmánynak és egyetlen találat elegendő a tank megsemmisítésére. A tengeri betegséghez hasonlatosan az angol katona a tank-betegséget is megismerte. Ezzel szemben a német katonáknál nem igen észlelhető a tank-betegség. A foglyok szerint megtörtént nem egyszer, hogy aránylag egész nyugodt gyakorlatozásoknál, többen koponyarepedést szenvedtek a tank legénysége közül. Nem kell tehát sok fantázia annak az elképzeléséhez, hogy milyen rettenetes egy tank valódi rohama. Annak, hogy a gépek megállottak és tehetetlenül heverték, többizben nemcsak a szerkezet volt az oka, hanem az a körülmény is, hogy a vezetők a legénységgel együtt elájultak, vagy meghaltak az örületes rázkódástól és zuhanásoktól. A pánczélos kocsik külső felépítésük tekintetében nagyon is különbözök, a mi újabb bizonyíték arra, hogy az ellenség maga sincs megelégedve az eddigi konstrukcióval. Az újabb tankoknak nincs hátul kereke a kormányzásra és a kocsik irányítása inkább a kerékövek be- és kikapcsolása által történik. A foglyok azt is elmondták, hogy a tankok főhibája még mindig túlságos nehézségükben van. Egyes kocsik, a melyek tényleg előre jutottak, háromszáz jardos távolságot félóra alatt tettek meg vonalaink felé, a mi természetesen éppen elegendő időt biztosított a német tüzéségnek a jó találatokra. Az angol ujságok csodákat meséltek arról, hogy a tankok, milyen széles árkokon másztak át. Meg kell jegyezni azonban, hogy az ilyesmi csak rendkívül száraz időjárás mellett lehetséges. Nedves időben, a mi a következő hetekben is várható a nyugati fronton, a pánczélos kocsik súlya alatt beomlanak az árkok szélei és a tankot kimozdíthatatlanul foglyul ejtik.

Békés találmányok. Másfélék a béke boldog korának találmányai, mint a háborús évekéi. Abban a pillanatban, mikor kitört a háború, a mérnöki irodák és kémiai laboratóriumok egész sora abban hagyta azokat a kísérleteket, melyeket a békés polgárok használatára, kenyérkeresetére vagy mulattatására szolgáló cikkek tökéletesítésére folytattak. Minden feltaláló elme a háborús eszközök felé fordult és minden vállalat a háborút igyekezett kereset céljaira kihasználni. Egész sereg félbenmaradt találmány ismeretes a szakemberek világában és ezek a találmányok is a békekötés idejét várják, hogy valóra válhassanak. A legérdekesebb találmányok egyike ezen a téren egy párisi orosz mérnöké, ki a beszélőgépek elméletét vezeti egészen új utra, ha a béke alkalmat fog adni reá. Míg az Edison elmélete alapján készült beszélőgép a lágy lemezre veszi föl a hanghullámok által mozgatott tű megfelelő benyomásait, addig az orosz mérnök gépe tükrök segítségével filmre fotografálja a hanghullám változásait és a hangot aztán süritett levegőnek a filmre való reábocsájtásával éri el, miután a specialis előhívóba mártott film különböző mértékben vékonyodik el, a hang ereje és

modulációi szerint. A klisék csinálásánál ismert maratási eljáráshoz lehetne ezt leginkább hasonlítani, ha egyáltalán valami hasonlat jellemezné az érdekes kísérletet. A háború kitörése előtt pár hónappal mutatta be az orosz mérnök az első így elkészült felvételt és nagy reményekkel néztek a további kísérletek elé, persze a háború véget vetett egyelőre a kísérleteknek. Egész sereg ilyen találmány vár befejezésre, mert csupán azok jutottak a megvalósulás stádiumába, a melyeket egyuttal a háború is kihasználhatott. Mint például az a villamos hangjavító készülékecske, melylyel a süket emberek akartak segíteni és jelenleg, átalakítottak repülőmotorok közeledésének jelzésére.

Az ágyúcsövek élettartama. Egy nagy kaliberű ágyú készítése rendes körülmények között 10—12 hónapot vesz igénybe, a cső valóságos élettartama azonban ehhez az időhöz viszonyítva, elenyésző csekélység. Az ágyúcső valódi élettartama ugyanis egyenlő a lehetséges lövések összes időtartalmával, mert tulajdonképpen csak ez alatt az idő alatt van a cső szilárdságra nézve igénybe véve. Minthogy pedig egy-egy lövés időtartama ily nagy kaliberű ágyúknál körülbelül a másodperc századrészével egyenlő s a lehetséges lövések száma az óriási igénybevétel alatt a legjobb esetben sem éri el a hatszázat, ennél fogva a cső valódi élettartama nem több öt-hat másodpercnél. Más szóval ez annyit jelent, hogy ha az összes lehetséges lövéseket egyfolytában tehetnők meg, akkor az ágyúcsövet hat másodperc múlva már újjal kellene kicserélni. A kiskaliberű ágyúk élettartama természetesen jóval hosszabb, mert ezek aránylag nincsenek annyira igénybe véve. Egy 7.5 centiméteres gyorstüzelőből pl. 10,000 lövés is tehető a nélkül, hogy a cső használhatósága szenvedne.

Szerkesztői üzenetek.

A szerkesztőség a szolgálattal kapcsolatos kérdésekre és névtelen levelekre nem válaszol, kéziratot vissza nem ad, levélben pedig csak igen kivételes oly esetekben válaszol, ha a válasz, kényességénél fogva, nyilvánosan meg nem adható. Kérjük ennél fogva olvasóinkat, hogy leveleikkel bélyeget ne küldjenek.

Igazság. Bonyolultabb vagyoni jogi kérdésekben az összes részletkörülmények tüzetes ismerete nélkül nincs módunkban felvilágosítást adni. Ilyen esetekben ügyvéd tanácsát kell kikérni.

Korvics. Száruyparancsnok hivatott dönteni.

195. Csupán a magánintézeteknél elhelyezett botétekre vonatkozik.

Öreg népfölkelő. Készlet hiányában ezidő szerint nem szervezhető be.

Dunai esendőr. A közeljövőben kedvező megoldást nyer.

245. Illetékes.

1917. 1. Nincs törvény véve. 2. Nincs. 3. Nem.

Vitatkozók. A hadiévек kedvezménye mindazon esendőre egyénekre kiterjed, kik a háború tartama alatt a csendőrségnél tényleges esendőrségi szolgálatban állottak.

Kéknefelejtés. 1. Orvosi bizonyítvány alapján az igazságügyminiszter ad engedélyt. 2. Vallási szempontból akadályos nincs.

Szorgalmas népl. szkv. Legközelebbi törzstiszti szendő alkalmával kérelmét előadhatja.

HIVATALOS RÉSZ.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Legfelsőbb elhatározások:

Ő császári és apostoli királyi Felsége legkegyelme-
sebben adományozni méltóztatott

*a koronás ezüst érdemkeresztet a vitézségi érem
szalagján:*

az ellenség előtt teljesített különösen kötelességű
szolgálati elismerésül:

Öcsödi Gábor 1. oszt. őrmesternek, az országos
csendőriskola, Harcsa János, P. Tordai Mihály alörmes-
tereknek, az I., Balázs Péter alörmasternek, a II., Tasz-
tinger Mihály alörmasternek, a III., Bartha Ferencz,
Weigert Ádám, Varga József II., Tatai Miklós alörmes-
tereknek, a IV., Friedmann András alörmasternek, az
V., Izsák Farkas alörmasternek, a VI., Markulecs Sán-
dor és Bereczki Dávid alörmastereknek, a VII. számú
csendőrkerület állományában;

különleges alkalmazásban teljesített kitünő szolgál-
tati elismerésül:

Weber Sándor járásörmasternek, a II., Göllner Ká-
roly járásörmasternek, a IV. sz. csendőrkerületben.

Adományoztatott:

a hadrakelt seregnél:

Ő császári és apostoli királyi Felsége által erre fel-
hatalmazott parancsnokság által:

az ellenség előtt tanusított vitéz magatartása elisme-
résül:

az 1. osztályú ezüst vitézségi érem:

Tóth Lajos 2. oszt. őrmesternek, a VII. számú csendőr-
kerületben;

a 2. osztályú ezüst vitézségi érem:

Mészáros Gábor, Mucsi Ferencz István, Frank Szilvesz-
ter alörmastereknek, a II., Baróti József csendőrnek,
VI. számú csendőrkerületben, Balázs Béni, Herczeg
Áron, Péterfi József, Löveki Dénes, Kiss Pál Imre és
Berzei Ferencz népfölkelőknek, beosztva a VI., Szabó
József III. tartalékos őrmesternek, beosztva a VII.,

Papp Ferencz II., Tóth István IV. czimz. őrmesterek-
nek, beosztva a VI. számú csendőrkerülethez, Bándi
Dénes 2. oszt. őrmesternek és Gyurgyán János vezet-
őnek, a VII., Tóth Z. Károly, Sós István alörmastereknek
Czinka György és Papp József vezetőknek, a VIII. számú
csendőrkerületben;

a bronz vitézségi érem:

Opra Ferencz, Bodor József csendőröknek, a VII.,
Tordai Samuel alörmasternek, a VIII. és Mickheller
Lajos alörmasternek, a VI. számú csendőrkerületben.

Ideiglenes nyugállományban meghagyatik:

K. Varga József, V. számú csendőrkerületbeli ideig-
lenes nyugállományú járásörmaster, a megejtett új-
bóli felülvizsgálat alapján, mint «rokkant, népföl-
kelési fegyveres szolgálatra is alkalmatlan».

Választott lakhely: Szamosujvár.

Okiratilag megdicsértettek:

a m. kir. V. számú csendőrkerületi parancsnokság
által:

Palatinusz János járásörmaster, Salamon Ferencz,
Torma Sándor, Nagy Lajos I. és Stegmann Károly al-
örmasterek, mert a tatabányai és felsőgallai bánya-
munkások közt az 1916. év folyamán megnyilvánult és
munkabeszüntetésre irányuló mozgalmaknak igen ügyes és
tapintatos közbelépéssel, illetve a főczinkosok és föl-
hajtók ártalmatlanná tételével elejét vették, miáltal az
állam és a haderő, valamint magánvagyon elleni káro-
kat elhárították;

Illing Béla 1. osztályú őrmester, mert egyik tisztii
előjárójának betegsége alatt és bekövetkezett halálakor
nemesszívü ragaszkodást és hűséges szolgálatkészséget
tanusított úgy a beteg, mint annak családja iránt;

a m. kir. VI. számú csendőrkerületi parancsnokság
által:

Koma József és Pekanov László 2. oszt. őrmesterek,
Somogy vármegye területén már régebb idő óta garáz-
dálkodó fegyveres, veszélyes kóborczigánybandának nagy
körültekintéssel, fáradságot nem ismerő, ügyes és ki-
tartó nyomozással történt leleplezése és elfogásáért, az
általuk elkövetett 23 rendbeli, mintegy 11,496 K kár-
értékű betöréses lopásnak kiderítéseért.

Magyar Köztisztviselők és Állami Alkalmazottak Takarékpénztára

Köztisztviselői kölcsönök
törlesztésre.

Előlegek értékpapírokra.

Családi házak és telepek
létesítése.

részvénytársaság

Budapest, VII., Rákóczi-ut 76. sz.

☐☐☐ **Telefon 153-44. szám.** ☐☐☐

Alaptőke 2.000,000 korona.

Kölcsönök lakbérletiltás
ellenében.

Külföldi pénznemek vé-
tele és eladása.

Sorsjegyeknek részletre és
készpénzért való eladása.

Elfogadunk betéteket takarékpénztári könyvecskére. 1. Oly
takarékbetétek után, melyeket hat hónapi felmondási idő
lekötése mellett helyeznek el intézetünknel, 6% (hat) betéti
kamatot fizetünk (A tőkekamatadó levonásával). 2. Oly takaré-
betét után, melynél a betevő az 1. pontban jelzett felmondási
időt ki nem köli, 5 1/2% (öt és fél) betéti kamatot fizetünk.
(A tőkekamatadó levonásával.)

Előleget nyújtunk értékpapírokra, sorsjegyekre, vidéki inté-
zetek részvényeire.

Személyi kölcsönöket folyósítunk kezesség mellett vagy jel-
zálogos biztosíték ellenében, jutányos kamattétel mellett
Utalványok, Intézkedések és chequék beszedését elvállaljuk
igen mérsékelt költségek felszámításával.

Vesünk és eladunk értékpapírokat, idegen pénzeket.

Nyilvánosan megdicsértettek:

a m. kir. III. számú csendőrkerületbeli parancsnokság által:

Bárdi János népfőlkelő, azon bátor fellépéseért, hogy úrséről egy szolgálatban állott járőr által üldözött katonaszökevényt üldözőbe vette, azt egyedül elfogta és a járőrnek a helyszínére való megérkezéséig, más eszköz hiányában, saját nadrágszíjával megkötözve, ártalmatlanná tette és az odaérkezett járőrnek átadta;

a m. kir. V. számú csendőrkerületi parancsnokság által:

Horváth Sándor népfőlkelő őrmester, Magyar András, Varga József és Vogl Jenő népfőlkelő tizedesnek, mert a tatabányai és felsőgallai bányamunkások közt 1916. év folyamán megnyitvánult s munkabeszüntetésre irányuló mozgalmaknak meggátolása, illetve a főczinkosok és fölbujtók ártalmatlanná tételénél, járőrvezetőjüket fáradhatatlan szorgalommal és teljes odaadással támogatták;

a m. kir. IV. számú csendőrkerületi parancsnokság által:

Kulcsár Géza és Puska Ferencz népfőlkelő szakaszvezetők, a Somogyvármegye területén garázdálkodott fegyveres, veszélyes kőborczigány bandának ügyes, kintartó és fáradságot nem ismerő nyomozással történt elfogása és az általuk elkövetett 23 rendbeli betöréses lopásnak kiderítése körül kifejtett eredményes közreműködésükért.

Előléptettek:

1. oszt. őrmesterré:

1916. évi július hó 20-ával:

Gärtner Mihály, II. számú csendőrkerületbeli 2. oszt. őrmester;

1916. évi október hó 11-ével:

Kovács István V., VIII. számú csendőr kerületbeli 2. oszt. őrmester;

1917. évi április hó 16-ával:

Kovács Domokos és Szász Márton, VII. számú csendőrkerületbeli 2. oszt. őrmesterek;

2. osztályu őrmesterré:

1917. évi április hó 16-ával:

Kovács Gyula, Szekeres Ferencz, Sipos Mihály, Somogyi József I., Durgó János, VI. számú, továbbá Tóth József II., Kele István, Márk Sándor, Mester Sándor, Varga János I., Simó Péter II. és Csutak Dénes, III. számú csendőrkerületbeli alőrmesterek;

alőrmesterré:

1917. évi február hó 20-ával:

Berszán Péter, VII. számú csendőrkerületbeli vezető;

1917. évi márczius hó 29-ével:

Lakatos György, VI. számú csendőrkerületbeli vezető;

1917. évi április hó 1-ével:

Bezsó Gyula, VI. számú csendőrkerületbeli vezető;

1917. évi április hó 6-ával:

Sesevity Dávid, II. számú csendőrkerületbeli csendőr;

1917. évi április hó 16-ával:

Szabó József VI., Szegedi Ferencz, Bende Mihály, Koncz Sándor, Benczö István, László Dénes, Sütő Sándor, Ács Sándor, Nagy Mihály, Simon Sándor, Veres Mihály, Szócs Nándor, Sárosi Pál, Kopacz Ferencz, Zudor Ferencz, Kányádi András vezetők, Kovács István, III., Sólyom György, Asztalos János, Lukács Ferencz, Budai József, Brassai Sándor és Székely Ferencz csendőrök, mindannyian a VII. számú csendőrkerület állományában;

1917. évi május hó 1-ével:

László János, Farkas István I. és Gáspár József VI. számú csendőr kerületbeli csendőrök.

SZÁNTÓ JÓZSEF

19 éve szállit kerékpárt, beszélőgépet, varrógépet, gummit és felszereléseket az egész ország csendőrségének. Elismerő leveleim ezerszámra vannak. — Pontos cím:

SZEGED, VÁROSI BÉRPALOTA.

A világ legjobb harmonikái

Orgonahangu, 2 váltóval 7 K, finom 9 K. Csodásan erős hangú, 3 igaz váltóval 15 K. Egész zenekari hangú 4 igaz váltóval 20 K. Erős acél hangúak 18, 20, 25, 40 K. Finom kétsoros harmonikák, háromsorosak, grammatikus hangúak is készülnek.

Gramofon

Csodásan erős, tiszta hangú beszélőgép 40 K, nagy „Union” szerkezettel 50 K. — Legjobb hanglemezek az összes dalok, zenék, operák, tréfás előadások stb. 80 Ft-tól 4 K-ig. Javítási műterem.

Árjegyzéket az összes hangszerekről ingyen küld

MOGYORÓSSY GYULA

királyi szabadalmazott hangszergyár

Budapest, VIII., Rákóczi-út 71. szám.

VÁRNAY L. SZEGED

csendőrségi nyomtatványok és felszerelési cikkek teljes raktára.

Felszerelési szükségletét igyekezzen mindenki sürgősen beszerezni, mert az áruk folyton drágulnak.

Nagy készleteink folytán nálunk előnyösen vásárolhat.

Ujjonnan rendszeresített

6 és 13 m/m széles

ezüst gallér sujtás, kard és kardkötő,

valamint

selyem csillagok

nálunk már jutányosan beszerezhetők.